

STATISTIKAS SAGATAVOŠANAS PAMATPRINCIPI

1. LATVIJAS MAKSĀJUMU BILANCE

1.1. Ievads

Maksājumu bilance ir statistikas pārskats, kas atspoguļo Latvijas saimnieciskos darījumus ar pārējām valstīm. Šajā pārskatā atspoguļoti darījumi, kuri saistīti ar precēm, pakalpojumiem, ienākumiem un pārvedumiem, un tie neto darījumi, kuri rada finanšu prasības ("Aktīvi") vai finanšu saistības ("Pasīvi") pret pārējām valstīm.

Maksājumu bilance ietver tekošo kontu, kapitāla un finanšu kontu un novirzi.

Par rezidentiem tiek uzskatītas visas institūcijas, t.sk. ārvalstu, kas reģistrētas un darbojas Latvijas teritorijā, un privātpersonas, kuru mājāsaimniecības atrodas Latvijā un kuras neizbrauc ārpus Latvijas uz laiku, kas pārsniedz 1 gadu (izņēmums – studenti). Par rezidentiem uzskatāmas arī Latvijas valsts diplomātiskās, konsulārās un citas oficiālās pārstāvniecības ārvalstīs. Savukārt nerezidenti ir visas institūcijas, kas reģistrētas ārvalstīs, un privātpersonas, kuru mājāsaimniecības atrodas ārpus Latvijas vai kuras ieradušās Latvijā uz laiku, kas īsāks par 1 gadu (izņēmums – studenti). Par nerezidentiem uzskatāmas arī ārvalstu diplomātiskās, konsulārās, starptautisko institūciju un citas oficiālās pārstāvniecības Latvijā.

Latvijā kopš 1992. gada maksājumu bilanci sagatavo un publicē katru ceturksni. No 1992. gada līdz 1999. gadam (ieskaitot) to veica CSP. Sākot ar informāciju par 2000. gada 1. ceturksni, maksājumu bilances sagatavošana ir Latvijas Bankas pārziņā.

Statistisko informāciju maksājumu bilances vajadzībām vāc saskaņā ar Valsts statistikas likumu, kas paredz, ka viena no institūcijām, kuras Latvijas Republikā organizē un veic valsts statistikas darbu, ir Latvijas Banka. Likumā "Par Latvijas Banku" noteikts, ka Latvijas Banka vāc, reģistrē un apkopo maksājumu bilances sagatavošanai nepieciešamos statistiskos datus.

1.2. Maksājumu bilances informācijas avoti

Latvijas Banka gan pati vāc maksājumu bilances sagatavošanai nepieciešamos statistiskos datus, gan izmanto citu institūciju savāktu informāciju. Maksājumu bilances informācijas avoti ir šādi.

Tekošais konts

Preces

Ārējās tirdzniecības statistika (CSP)
Pārskatu par transporta un starpniecības pakalpojumiem kopsavilkums (Latvijas Banka)
Pārskatu par zivsaimniecību kopsavilkums (CSP)
Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins (Latvijas Banka)
Nebanku ārējo maksājumu statistika (Latvijas Banka)

Pārvadājumi

Pārskatu par transporta un starpniecības pakalpojumiem kopsavilkums (Latvijas Banka)
Nebanku ārējo maksājumu statistika (Latvijas Banka)

BASIC PRINCIPLES FOR COMPILING STATISTICS

1 THE BALANCE OF PAYMENTS

1.1 Introduction

The balance of payments is a statistical statement summarising Latvia's economic transactions with the rest of the world. This statement reflects the transactions related to goods, services, income and transfers, and such net transactions that result in financial claims (*Assets*) on or financial obligations (*Liabilities*) to the rest of the world.

The balance of payments incorporates the current account, the capital and financial account, and net errors and omissions.

Residents shall be all institutions, including foreign institutions, registered and operating in the territory of the Republic of Latvia, as well as private persons whose households are located in Latvia and who do not leave Latvia for a period of time exceeding one year (excl. students). Diplomatic, consular and other official representative offices of the Republic of Latvia abroad shall also be regarded as residents. Non-residents shall be all institutions that are registered abroad and private persons whose households are located outside Latvia or who are staying in Latvia for a period of time not exceeding one year (excl. students). Foreign diplomatic and consular representative offices, those of international institutions, and other official representative offices in Latvia shall also be regarded as non-residents.

Latvia's balance of payments has been compiled and published every quarter since 1992. From 1992 to 1999 (inclusive), this was done by the CSB. The Bank of Latvia is responsible for the compilation of the balance of payments as of the first quarter of 2000.

Balance of payments statistics are collected in accordance with the Law "On State Statistics", which names the Bank of Latvia among those institutions that organise and conduct statistical work in the Republic of Latvia. The Law "On the Bank of Latvia" stipulates that the Bank of Latvia shall collect, register and compile balance of payments statistics.

1.2 Sources for the Balance of Payments

In compiling the balance of payments, the Bank of Latvia uses statistics collected by it and other institutions. Data sources are as follows.

Current account

Goods

Foreign trade statistics (CSB)
Aggregated data on transportation and intermediary services (Bank of Latvia)
Aggregated data on fisheries (CSB)
Bank of Latvia's profit and loss statement (Bank of Latvia)
Statistics on non-bank external payments (Bank of Latvia)

Transportation

Aggregated data on transportation and intermediary services (Bank of Latvia)
Statistics on non-bank external payments (Bank of Latvia)

Ārējās tirdzniecības statistika (CSP)
Pārskats par izlidojošo pasažieru skaitu (VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga")
Latvijas Republikas robežu šķērsojošo personu skaits (CSP)

Braucieni

Latvijas Republikas robežu šķērsojošo personu apsekojuma statistika (CSP)
Latvijas Republikas robežu šķērsojošo personu skaits (CSP)
Nebanku ārējo maksājumu statistika (Latvijas Banka)

Citi pakalpojumi

Pārskatu par pakalpojumiem kopsavilkums (Latvijas Banka)
Nebanku ārējo maksājumu statistika (Latvijas Banka)
MFI (izņemot centrālo banku) statistika (Latvijas Banka)
Pārskats par pārapsrošināšanas prēmijām un atlīdzībām (FKTK)
Pārskats par Latvijas Republikas vēstniecību, pārstāvniecību un konsulātu ieņēmumiem un izdevumiem (ĀM)
Pārskats par ārvalstu vēstniecībām, pārstāvniecībām un konsulātiem atmaksāto pievienotās vērtības nodokli (VID)
Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins (Latvijas Banka)
Iemaksas ES budžetā (FM)

Atlīdzība nodarbinātajiem

Pārskatu par jūrnieku noslēgtajiem līgumiem darbam ārvalstīs kopsavilkums (Latvijas Banka)
Darba statistika (CSP)
Pārskats par Latvijas Republikas vēstniecību, pārstāvniecību un konsulātu ieņēmumiem un izdevumiem (ĀM)
Pārskats par ārvalstu vēstniecību, pārstāvniecību un konsulātu samaksātajām sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām (VID)

Ieguldījumu ienākumi

MFI (izņemot centrālo banku) statistika (Latvijas Banka)
Pārskats par investīcijām kredītiestāžu pamatkapitālā (FKTK)
Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins (Latvijas Banka)
Pārskatu par ārējiem ieguldījumiem kopsavilkums (Latvijas Banka)
Valdības ārējais parāds (VK)
Nebanku ārējo maksājumu statistika (Latvijas Banka)

Kārtējie pārvedumi

Nebanku ārējo maksājumu statistika (Latvijas Banka)
Saņemtie ES fondu līdzekļi (VK)
Iemaksas ES budžetā (FM)
Tehniskā palīdzība (VK un FM)
Ārējās tirdzniecības statistika (CSP)
MFI (izņemot centrālo banku) statistika (Latvijas Banka)
Valsts budžeta ieņēmumi un izdevumi (VK)
Starptautisko naudas pārvedumu kopsavilkums (CSP)
Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins (Latvijas Banka)
Darba statistika (CSP)
Pārskats par Latvijas Republikas vēstniecību, pārstāvniecību un konsulātu ieņēmumiem un izdevumiem (ĀM)
Izmaksātās pensijas (VSAA)
Pārskats par pārapsrošināšanas prēmijām un atlīdzībām (FKTK)

Kapitāla konts

Saņemtie ES fondu līdzekļi (VK)
Tehniskā palīdzība (VK un FM)
Nebanku ārējo maksājumu statistika (Latvijas Banka)

Foreign trade statistics (CSB)
Data on the number of passenger departures (SJSC Riga International Airport)
Number of persons entering and leaving the country (CSB)

Travel

Aggregated data on persons entering and leaving the country (CSB)
Number of persons entering and leaving the country (CSB)
Statistics on non-bank external payments (Bank of Latvia)

Other services

Aggregated data on services (Bank of Latvia)
Statistics on non-bank external payments (Bank of Latvia)
MFI (excl. central bank) statistics (Bank of Latvia)
Aggregated data on reinsurance premiums and claims paid (FCMC)
Aggregated data on revenue and expenditure of Republic of Latvia embassies, representative offices and consulates (MFA)
Aggregated data on VAT repaid to foreign embassies, representative offices and consulates (SRS)
Bank of Latvia's profit and loss statement (Bank of Latvia)
Contributions to the EU budget (MF)

Compensation of employees

Aggregated data on contracts concluded by sailors for working abroad (Bank of Latvia)
Labour statistics (CSB)
Aggregated data on revenue and expenditure of Republic of Latvia embassies, representative offices and consulates (MFA)
Aggregated data on social security contributions by foreign embassies, representative offices and consulates (SRS)

Investment income

MFI (excl. central bank) statistics (Bank of Latvia)
Aggregated data on investment in credit institutions' share capital (FCMC)
Bank of Latvia's profit and loss statement (Bank of Latvia)
Aggregated data on foreign investment (Bank of Latvia)
General government external debt (Treasury)
Statistics on non-bank external payments (Bank of Latvia)

Current transfers

Statistics on non-bank external payments (Bank of Latvia)
Resources received from EU funds (Treasury)
Contributions to the EU budget (MF)
Technical assistance (Treasury and MF)
Foreign trade statistics (CSB)
MFI (excl. central bank) statistics (Bank of Latvia)
Statistics on the state budget revenue and expenditure (Treasury)
Aggregated data on international cash transfers (CSB)
Bank of Latvia's profit and loss statement (Bank of Latvia)
Labour statistics (CSB)
Aggregated data on revenue and expenditure of Republic of Latvia embassies, representative offices and consulates (MFA)
Aggregated data on pension payments (SSIA)
Aggregated data on reinsurance premiums and claims paid (FCMC)

Capital account

Resources received from EU funds (Treasury)
Technical assistance (Treasury and MF)
Statistics on non-bank external payments (Bank of Latvia)

Finanšu konts**Tiešās investīcijas**

Pārskatu par ārējiem ieguldījumiem kopsavilkums (Latvijas Banka)
 MFI (izņemot centrālo banku) statistika (Latvijas Banka)
 Pārskats par investīcijām kredītiestāžu pamatkapitālā (FKTK)
 Nebanku ārējo maksājumu statistika (Latvijas Banka)
 Biržā kotēto uzņēmumu akciju cenas (RFB)

Portfeļieguldījumi

Pārskatu par ārējiem ieguldījumiem kopsavilkums (Latvijas Banka)
 MFI (izņemot centrālo banku) statistika (Latvijas Banka)
 Pārskats par investīcijām kredītiestāžu pamatkapitālā (FKTK)
 Latvijas Bankas bilance (Latvijas Banka)
 Valdības ārējais parāds (VK)
 Biržā kotēto uzņēmumu akciju cenas (RFB)
 Nebanku ārējo maksājumu statistika (Latvijas Banka)

Atvasinātie finanšu instrumenti

Latvijas Bankas bilance (Latvijas Banka)
 MFI (izņemot centrālo banku) statistika (Latvijas Banka)
 Pārskatu par vērtspapīru darījumiem kopsavilkums (FKTK)
 Nebanku ārējo maksājumu statistika (Latvijas Banka)

Citi ieguldījumi

Pārskatu par ārējiem ieguldījumiem kopsavilkums (Latvijas Banka)
 MFI (izņemot centrālo banku) statistika (Latvijas Banka)
 Latvijas Bankas bilance (Latvijas Banka)
 Valdības ārējais parāds (VK)
 Pārskats par valdības kontu atlikumiem ārvalstīs (VK)

Rezerves aktīvi

Latvijas Bankas bilance (Latvijas Banka)

1.3. Tekošais konts

Tekošais konts rāda noteiktā periodā veikto preču un pakalpojumu eksportu un importu, ienākumus un izdevumus (darba samaksu, dividendes, procentus) un kārtējos pārvedumus (ES fondu līdzekļus, iemaksas ES budžetā, privātpersonu naudas pārvedumus, pensijas, dāvinājumus, nodokļus u.c.), kas nav paredzēti ieguldījumiem. Preču un pakalpojumu eksports un citu tekošajā kontā atspoguļoto darījumu rezultātā no nerezidentiem saņemamie naudas līdzekļi tiek parādīti kredītā ar "+" zīmi, savukārt preču un pakalpojumu imports un citu tekošajā kontā atspoguļoto darījumu rezultātā nerezidentiem maksājami naudas līdzekļi tiek parādīti debetā ar "-" zīmi.

1.3.1. Preces

Postenī "Preces", kas atspoguļo noteiktā periodā veikto preču eksportu un preču importu, ietver vispārējās nozīmes preces, preces pārstrādei, preču remontu, transporta organizāciju iegādātās preces un nemonetāro zeltu.

1.3.1.1. Vispārējās nozīmes preces

Informāciju par vispārējās nozīmes precēm gūst no CSP apkopotās ārējās tirdzniecības statistikas datiem. Tie ietver *Intrastat* pārskatu datus par preču tirdzniecības darījumiem ar ES valstīm un muitas kravu deklarāciju datus par preču tirdzniecības darījumiem ar ārpus ES esošajām valstīm (*Extrastat* dati). Ārējās

Financial account**Direct investment**

Aggregated data on foreign investment (Bank of Latvia)
 MFI (excl. central bank) statistics (Bank of Latvia)
 Aggregated data on investment in credit institutions' share capital (FCMC)
 Statistics on non-bank external payments (Bank of Latvia)
 Prices for company shares quoted at the Stock Exchange (RSE)

Portfolio investment

Aggregated data on foreign investment (Bank of Latvia)
 MFI (excl. central bank) statistics (Bank of Latvia)
 Aggregated data on investment in credit institutions' share capital (FCMC)
 Bank of Latvia's balance sheet (Bank of Latvia)
 General government external debt (Treasury)
 Prices for company shares quoted at the Stock Exchange (RSE)
 Statistics on non-bank external payments (Bank of Latvia)

Financial derivatives

Bank of Latvia's balance sheet (Bank of Latvia)
 MFI (excl. central bank) statistics (Bank of Latvia)
 Aggregated data on transactions with securities (FCMC)
 Statistics on non-bank external payments (Bank of Latvia)

Other investment

Aggregated data on foreign investment (Bank of Latvia)
 MFI (excl. central bank) statistics (Bank of Latvia)
 Bank of Latvia's balance sheet (Bank of Latvia)
 General government external debt (Treasury)
 Aggregated data on balance of government accounts abroad (Treasury)

Reserve assets

Bank of Latvia's balance sheet (Bank of Latvia)

1.3 Current Account

The current account shows exports and imports of goods and services, income and expense (wages and salaries, dividends, interest payments), as well as current transfers (EU funds, contributions to the EU budget, cash transfers of private persons, pensions, donations, taxes, etc) not intended for investment, in a specified period of time. Exports of goods and services as well as funds arising from other transactions recorded in the current account and receivable from non-residents are credited to the account with a positive sign (+), whereas imports of goods and services as well as funds arising from other transactions recorded in the current account and payable to non-residents are debited to the account with a negative sign (-).

1.3.1 Goods

Goods covers exports and imports of general merchandise, goods for processing, repairs on goods, goods procured in ports by carriers, and non-monetary gold in a specified period of time.

1.3.1.1 General Merchandise

Data under *General merchandise* are derived from foreign trade statistics provided by the CSB. They include *Intrastat* data on trading of goods with the EU Member States and customs cargo declaration data on trading of goods with countries outside the EU (*Extrastat* data). In compiling foreign trade statistics, a spe-

tirdzniecības statistikas dati Latvijā tiek sagatavoti, izmantojot speciālās tirdzniecības sistēmas shēmu (preču eksportā un preču importā neiekļauj ārvalstīs ražoto preču ievadumu muitas noliktavās un to izvedumu no muitas noliktavām uz ārvalstīm). Eksporta apjomā iekļauj preces, ko izved pārdošanai ārvalstīs, reeksportu, t.i., Latvijā importētās preces, kas izvestas atpakaļ uz ārvalstīm, un humāno un līdzīgu palīdzību. Importa apjomā iekļauj preces, kas deklarētas patēriņam Latvijā, preces, kas ievestas Latvijā no muitas noliktavām, un humāno un līdzīgu palīdzību.

CSP apkopotajā ārējās tirdzniecības statistikā preču eksportu uzrāda FOB cenās, bet preču importu – CIF cenās. Lai nodrošinātu atbilstību starptautiskajiem standartiem, saskaņā ar kuriem preču eksports un preču imports maksājumu bilancē uzrādāms FOB cenās, tiek veiktas preču importa datu korekcijas, izmantojot CSP aprēķinātos koeficientus, kuri rāda FOB un CIF cenu vidējo attiecību 1998. un 1999. gadā (līdz 2000. gadam preču imports muitas kravu deklarācijās tika uzrādīts gan FOB, gan CIF cenās). Preču importa datu korekcijas no CIF uz FOB cenām muitas kravu deklarāciju datiem (*Extrastat* dati) veic individuāli katram transporta veidam un preces izcelsmes valstij rezidentu un nerezidentu pārvadātāju dalījumā, bet *Intrastat* pārskatu datiem – individuāli katrai preces nosūtītājvalstij. Ja muitas kravas deklarācijā preču vērtība norādīta ārvalstu valūtā, šo vērtību pārrēķina latus pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās ārvalstu valūtas kursa muitas kravas deklarācijas aizpildīšanas dienā.

Ārējās tirdzniecības statistikā tiek iekļauta arī informācija par elektroenerģijas un dabasgāzes eksportu un importu.

Papildus ārējās tirdzniecības statistikas datiem tiek ietverta informācija no CSP apkopotajiem pārskatiem par tirdzniecības apjomu uz kuģiem, kas zvejo eksteritoriālajos ūdeņos, vērtības korekcija par Latvijā ražotajām un muitas noliktavās ievestajām precēm, kuras tiek eksportētas (preces novērtē tajās pašās cenās, kādas tām reģistrētas, ievadot muitas noliktavās), informācija no Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķina par banknošu drukāšanas un monētu kalšanas izdevumiem un Latvijas Bankas apkopotās nebanku ārējo maksājumu statistikas (t.sk. informācija par jūras un gaisa transportlīdzekļu pirkšanu un pārdošanu uz rezidentu iegādātās preces ar katalogu starpniecību).

1.3.1.2. Preces pārstrādei

Preces pārstrādei ietver preces pārstrādei Latvijā un ārvalstīs. Preces pārstrādei Latvijā ir pārstrādei importētās preces ar saistībām par atpakaļizvešanu un pēc pārstrādes eksportētās preces. Preces pārstrādei ārvalstīs ir pārstrādei eksportētās preces ar saistībām par atpakaļiešanu un pēc pārstrādes importētās preces. Visus darījumus reģistrē pilnā vērtībā (pārstrādei ievesto vai izvesto preču vērtība un pēc pārstrādes izvesto vai ievesto preču pilnā vērtība (izejvielu un pārstrādes pakalpojuma vērtība)). Informāciju par precēm pārstrādei gūst no CSP apkopotās ārējās tirdzniecības statistikas datiem, kas aprēķināti, pamatojoties uz *Intrastat* pārskatu un muitas kravu deklarāciju datiem (pārrēķinot importa datus FOB cenās saskaņā ar 1.3.1.1. punktā minēto metodoloģiju). Ārējās tirdzniecības statistikas dati tiek koriģēti gadījumos, ja kāda no komercsabiedrībām pēc pārstrādes izvesto preču vērtībā iekļāvis tikai pārstrādes pakalpojuma vērtību.

cial trade system scheme is used (where goods produced abroad are imported to and exported from customs warehouses, such imports and exports are excluded from the total). Exports include goods taken out of the country for trading abroad, re-exports, i.e. exports of goods previously imported to Latvia for exporting back to foreign countries, and humanitarian and similar aid. Imports include goods declared for domestic consumption, goods imported to Latvia from customs warehouses, and humanitarian and similar aid.

In foreign trade statistics compiled by the CSB, exported goods are stated in FOB value, while imported goods are stated in CIF value. In order to ensure consistency with the international standards, which require that exports and imports of goods be presented on a FOB basis in the balance of payments, data for imports of goods are adjusted using the coefficients calculated by the CSB, showing the average relation between FOB and CIF values in 1998 and 1999 (until 2000, imported goods in customs cargo declarations were stated in both FOB and CIF values). The adjustment from CIF to FOB values of goods imports stated in customs cargo declarations (*Extrastat* data) is made in the breakdown by resident and non-resident carrier for each mode of transport and each country of goods' origin separately, whereas the respective *Intrastat* data adjustments are made separately for each country of consignment. Where the price of goods in a customs cargo declaration is stated in a foreign currency, it is translated into lats, applying the Bank of Latvia's exchange rate for the respective currency as on the day the customs cargo declaration was filled out.

Foreign trade statistics also include data on exports and imports of electricity and natural gas.

In addition to foreign trade statistics, the following information is used: aggregated data compiled by the CSB on extraterritorial trade by shipping vessels, value adjustment on goods produced in Latvia and exported from customs warehouses (such goods are stated at the prices they have upon entering customs warehouses), information on banknote production and coinage costs from the Bank of Latvia's profit and loss statement, and statistics on non-bank external payments compiled by the Bank of Latvia (including data on purchase and sale of sea and air transport vehicles as well as goods bought by residents via catalogues).

1.3.1.2 Goods for Processing

Goods for processing covers goods for processing both in and outside Latvia. Goods for processing in Latvia include imports of goods for processing and subsequent exports of these goods. Goods for processing abroad include exports of goods for processing and subsequent imports of these goods. All transactions are recorded on a gross basis (the value of goods imported or exported for processing and the value of goods exported or imported after processing (raw material and processing services costs)). Data on goods for processing are derived from foreign trade statistics compiled by the CSB using information from *Intrastat* reports and customs cargo declarations (recalculating the respective prices in accordance with the methodology described in section 1.3.1.1). Foreign trade statistics are adjusted in cases where only processing services costs have been included in the value of goods exported after processing by a company.

1.3.1.3. Preču remonts

Preču remonta eksportā ietver nerezidentu īpašumā esošo kuģu, lidmašīnu un citu pamatlīdzekļu rezidentu veikto remontdarbu izmaksas, kas palielina pamatlīdzekļu vērtību, bet preču remonta importā – rezidentu īpašumā esošo kuģu, lidmašīnu un citu pamatlīdzekļu nerezidentu veikto remontdarbu izmaksas, kas palielina pamatlīdzekļu vērtību. Informāciju par preču remontu gūst no CSP, izmantojot *Intrastat* mēneša pārskatu un muitas kravu deklarāciju datus, veiktajiem aprēķiniem, Latvijas Bankas apkopoto pārskatu par transporta un starpniecības pakalpojumiem kop-savilkuma un nebanku ārējo maksājumu statistikas datiem.

1.3.1.4. Transporta organizāciju iegādātās preces

Transporta organizāciju iegādātās preces ir preces, ko nerezidentu transporta organizācijas iegādājas Latvijā savam patēriņam (eksports), bet rezidentu transporta organizācijas – ārvalstīs (imports). Šo datu avots ir Latvijas Bankas apkopoto pārskatu par transporta un starpniecības pakalpojumiem kopsavilkums.

1.3.1.5. Nemonetārais zelts

Informāciju par nemonetārā zelta (zelts, kas neietilpst rezerves aktīvos) eksportu un importu gūst, izmantojot Latvijas Bankas apkopotos nebanku ārējo maksājumu statistikas datus.

1.3.2. Pakalpojumi

1.3.2.1. Pārvadājumi

Pārvadājumi ir visi vienas valsts rezidentu sniegtie transporta pakalpojumi nerezidentiem. Tie ietver pasažieru pārvadājumus, kravu pārvadājumus, transportlīdzekļu nomu (kopā ar apkalpi) un citus transporta pakalpojumus un palīgdarbības.

Transporta pakalpojumus atspoguļo maksājumu bilances apakšpostēnos "Jūras transports", "Gaisa transports" un "Cits transports" (dzelzceļa, auto un cauruļvadu transports).

Latvijā informāciju par transporta pakalpojumiem gūst no Latvijas Bankas apkopoto pārskatu par transporta un starpniecības pakalpojumiem kopsavilkuma un nebanku ārējo maksājumu statistikas datiem. Izmanto arī CSP apkopotos ārējās tirdzniecības statistikas datus un, lietojot 1.3.1.1. punktā minēto aprēķina metodiku, iegūst starpību starp preču importu CIF un FOB cenās. No šīs starpības nodalīto nerezidentu veikto pārvadājumu daļu uzrāda maksājumu bilances postenī "Pārvadājumi" atbilstoši transporta veidam. Datus par pasažieru pārvadājumiem ar gaisa transportu gūst, aprēķinot izmantojot VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga"" sniegto informāciju par aizlidojušo pasažieru skaitu aviokompāniju dalījumā, CSP datus par Latvijas Republikas robežu ar gaisa transportu šķērsojušo rezidentu un nerezidentu skaitu mēnesī un datus par katras aviokompānijas aviobiļešu vidējo cenu.

1.3.2.2. Braucieni

Postenī "Braucieni" ietver visas nerezidentu ceļotāju iegādātās preces un saņemtos pakalpojumus Latvijā un visus pirkumus (izmaksas), ko rezidenti ceļotāji veikuši ārvalstīs brauciena laikā. Šajā postenī neietver pasažieru starptautiskos pārvadājumus.

Par ceļotāju uzskata personu, kas ieradusies nerezidences valstī

1.3.1.3 Repairs on Goods

Credit entries under *Repairs on goods* cover the value of resident-performed repairs on ships, aircraft and other fixed assets owned by non-residents that increases assets' book value, while debit entries include the value of non-resident-performed repairs on ships, aircraft and other fixed assets owned by residents that increases assets' book value. The relevant information is derived from the CSB calculations on the basis of *Intrastat* monthly reports and customs cargo declarations, Bank of Latvia's aggregated data on transportation and intermediary services, and statistics on non-bank external payments.

1.3.1.4 Goods Procured in Ports by Carriers

Goods procured in ports by carriers covers goods procured by non-resident carriers for own consumption in Latvia (exports) and resident carriers abroad (imports). Data are derived from aggregated data on transportation and intermediary services compiled by the Bank of Latvia.

1.3.1.5 Non-Monetary Gold

Data on exports and imports of non-monetary gold (gold not included in reserve assets) are derived from the Bank of Latvia's statistics on non-bank external payments.

1.3.2 Services

1.3.2.1 Transportation

Transportation covers all transportation services rendered by residents of a country to non-residents and includes passenger traffic, freight traffic, rentals of transport vehicles (with crew), and other supporting and auxiliary services.

In the balance of payments, transportation services are recorded under items *Sea transport*, *Air transport* and *Other transport* (rail, road and pipeline).

Data on transportation services rendered in Latvia are derived from the Bank of Latvia's aggregated data on transportation and intermediary services and non-bank external payments statistics. CSB foreign trade statistics are also used to obtain, in accordance with the calculation methodology described in section 1.3.1.1, the difference between CIF and FOB values of imported goods. The share of transportation services rendered by non-residents is set apart and recorded under *Transportation* in the balance of payments consistently with the respective mode of transportation. Data on passenger transportation by air are obtained by using information on the number of passenger departures in the breakdown by airline provided by the SJSC Riga International Airport, CSB monthly data on the number of residents and non-residents crossing the border of the Republic of Latvia by air, and information on the average ticket prices of each airline.

1.3.2.2 Travel

Travel covers all goods and services purchased by non-resident travellers in Latvia and all purchases (expense) made by resident travellers outside Latvia. International carriage of travellers is not recorded under this item.

A traveller is a person arriving on a private or business trip in a

personiskā vai darījumu braucienā un uzturas šajā valstī ne ilgāk par 1 gadu. Izņēmums ir studenti, praktikanti un medicīnas iestāžu pacienti, kas tiek uzskatīti par ceļotājiem neatkarīgi no uzturēšanās laika nerezidences valstī.

Informācijai par braucieniem izmanto CSP apkopoto Latvijas Republikas robežu šķērsojušo personu apsekojuma statistikas datus. Robežkontroles punktos ceļotājus aptaujā četras reizes gadā, gūstot informāciju par nerezidentu izdevumiem Latvijā un par Latvijas rezidentu izdevumiem ārvalstīs. Ar matemātisko metožu palīdzību nosaka vienas personas vidējos izdevumus un, šos datus vispārinot, aprēķina kopējos ceļotāju izdevumus. Aprēķinos izmanto Latvijas Republikas Valsts robežsardzes reģistrēto valsts robežu šķērsojušo personu skaitu. Izmanto arī Latvijas Bankas apkopotos nebanku ārējo maksājumu statistikas datus.

1.3.2.3. Citi pakalpojumi

Postenī "Citi pakalpojumi" ietver tos pakalpojumus, kurus neiekļauj postenī "Pārvadājumi" un "Braucieni". Šajā postenī atspoguļo sakaru pakalpojumus, būvniecību, apdrošināšanas pakalpojumus, finanšu pakalpojumus, informācijas pakalpojumus un datorpakalpojumus, autoratlīdzību un maksu par licencēm, citus saimnieciskās darbības pakalpojumus, individuālos, kultūras un atpūtas pakalpojumus un citur neklasificētus valdības pakalpojumus.

Informāciju par šiem pakalpojumiem sniedz galvenokārt Latvijas Bankas apkopoto pārskatu par pakalpojumiem kopsavilkums un Latvijas Bankas apkopotā nebanku ārējo maksājumu statistika. Izmanto arī Latvijas Bankas apkopotos MFI (izņemot centrālo banku) statistikas datus, Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķinu, ĀM pārskatu par Latvijas Republikas vēstniecību, pārstāvniecību un konsulātu ieņēmumiem un izdevumiem, FKTK pārskatu par pārāpdrošināšanas prēmijām un atlīdzībām un FM datus par iemaksām ES budžetā. Datus par ārvalstu vēstniecību, pārstāvniecību un konsulātu izdevumiem Latvijā gūst, aprēķinos izmantojot VID sniegto informāciju par ārvalstu vēstniecībām, pārstāvniecībām un konsulātiem atmaksāto pievienotās vērtības nodokli.

1.3.3. Ienākumi

1.3.3.1. Atlīdzība nodarbinātajiem

Šajā postenī ietver nerezidentu saņemto darba samaksu Latvijā un Latvijas rezidentu nopelnīto darba samaksu ārvalstīs. Tajā iekļauj arī darba devēju par labu nodarbinātajiem veiktās iemaksas sociālās apdrošināšanas fondos un pensiju fondos.

Kredītierakstu informācijas avoti ir Latvijas Bankas apkopoto pārskatu par jūrnieku noslēgtajiem līgumiem darbam ārvalstīs kopsavilkums; datus par ārvalstu vēstniecībās, pārstāvniecībās un konsulātos Latvijā nodarbināto rezidentu darba samaksu gūst, aprēķinos izmantojot VID apkopoto informāciju par to veiktajām sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām. Latvijas rezidentu gūto darba samaksu ārvalstīs novērtē Latvijas Banka, aprēķiniem izmantojot arī ārvalstu vēstniecību datus par Latvijas rezidentiem izsniegtajām darba atļaujām darbam ārvalstīs.

Debītierakstiem tiek izmantoti CSP apkopotie darba statistikas dati un ĀM dati par Latvijas Republikas vēstniecību, pārstāvniecību un konsulātu ieņēmumiem un izdevumiem.

non-residence country and staying in it for less than one year. Students, trainees and patients of medical establishments shall be an exception – they shall be classified as travellers regardless of the duration of their stay in another country.

Data on travel are obtained from the CSB aggregated data on persons entering and leaving the Republic of Latvia. Travellers are polled at border control points four times a year, thus obtaining information about non-residents' spending in Latvia and residents' spending abroad. The average spending of a traveller is calculated by mathematical methods, thereafter obtaining total travellers' spending. The number of travellers crossing the state border is provided by the State Border Guard of the Republic of Latvia. The Bank of Latvia's statistics on non-bank external payments are also used.

1.3.2.3 Other Services

Other services covers the services not included under *Transportation* and *Travel*. The item includes communication services, construction, insurance, financial services, computer and information services, royalties and license fees, other business services, personal, cultural and recreational services, and government services n.i.e.

Information on other services is mainly obtained from the aggregated data on services and aggregated data on non-bank external payments of the Bank of Latvia. MFI (excl. central bank) statistics compiled by the Bank of Latvia, the Bank of Latvia's profit and loss statement, aggregated data on revenue and expenditure of the Republic of Latvia embassies, representative offices and consulates provided by the MFA, data on disbursed re-insurance premiums and claims compiled by the FCMC, and information provided by the MF on contributions to the EU budget are also used. Data on expenditure of foreign embassies, representative offices and consulates in Latvia are calculated using information of the SRS on VAT repayments to foreign embassies, representative offices and consulates.

1.3.3 Income

1.3.3.1 Compensation of Employees

Compensation of employees comprises wages and salaries earned by non-residents in Latvia and by residents outside Latvia. Social security contributions to social security and pension funds made by employers on behalf of employees are also included.

The information source for credit entries is Bank of Latvia's aggregated data on contracts concluded by sailors for working abroad; information on wages and salaries of residents employed at foreign embassies, representative offices and consulates in Latvia is obtained from data compiled by the SRS on social security contributions made by foreign embassies, representative offices and consulates. The Bank of Latvia assesses the amount of compensation of Latvia's residents abroad using also information provided by foreign embassies on labour permits issued to the residents of Latvia for working abroad.

Debit entries are based on labour statistics compiled by the CSB and revenue and expenditure data of the Republic of Latvia embassies, representative offices and consulates of the Republic of Latvia compiled by the MFA.

1.3.3.2. Ieguldījumu ienākumi

Ieguldījumu ienākumi ir rezidentu gūtie ārvalstu finanšu aktīvu turēšanas ienākumi un maksājumi par ārvalstu finanšu saistībām. Kapitāla vērtības pieaugumu vai zudumus, kas rodas, turot finanšu aktīvus vai finanšu saistības, neuzskata par ieguldījumu ienākumiem. Tā ir daļa no aktīvu vai saistību atlikumu vērtības, un to uzrāda kā cenu pārmaiņas SIB.

Ieguldījumu ienākumi atspoguļo tiešo investīciju, portfeļieguldījumu un citu ieguldījumu ienākumus. Tiešo investīciju ienākumi ietver ienākumus par kapitāla vērtspapīriem (dividendes un reinvestētā peļņa) un maksu par parādu (procentus). Dividendes ir kapitāla vērtspapīru emitenta izmaksas no peļņas šo vērtspapīru turētājiem.

Reinvestētā peļņa ir uzņēmuma peļņas vai zaudējumu daļa, kas atbilstoši līdzdalības daļai pieder tiešajam investoram un paliek tiešo investīciju uzņēmuma rīcībā.

Maksa par parādu ir ienākumi, ko samaksā parāda vērtspapīru vai līdzīgu finanšu aktīvu (aizdevumi, tirdzniecības kredīti un noguldījumi) turētājiem.

Tiešo investīciju ienākumu atspoguļošanas laiks ir atkarīgs no ienākuma veida. Dividendes uzrāda tajā periodā, kurā tās aprēķina, t.i., kad tās kļūst pieejamas investoram. Reinvestēto peļņu uzrāda tajā periodā, kurā tā iegūta. Maksu par parādu (procentus) atspoguļo, izmantojot uzkrāšanas principu. Tiešo investīciju ienākumu datu avoti ir Latvijas Bankas apkopoto pārskatu par ārējiem ieguldījumiem kopsavilkums, nebanku ārējo maksājumu statistika, MFI (izņemot centrālo banku) statistika un FKTK sniegtais pārskats par investīcijām kredītiestāžu pamatkapitālā.

Portfeļieguldījumu ienākumus, tāpat kā tiešo investīciju ienākumus, maksājumu bilancē uzrāda ieguldījumu instrumentu daļījumā: ienākumi par kapitāla vērtspapīriem (dividendes) un ienākumi par parāda vērtspapīriem (obligācijas un parādzīmes un naudas tirgus instrumenti). Portfeļieguldījumu ienākumu datu avoti ir Latvijas Bankas apkopoto pārskatu par ārējiem ieguldījumiem kopsavilkums, nebanku ārējo maksājumu statistika, MFI (izņemot centrālo banku) statistika, Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins un VK apkopotā informācija par valdības ārējo parādu.

Citi ieguldījumu ienākumi ir ienākumi no ieguldījumiem, kas neattiecas uz tiešo investīciju un portfeļieguldījumu ienākumiem. Citi ieguldījumu ienākumu datu avoti ir Latvijas Bankas apkopoto pārskatu par ārējiem ieguldījumiem kopsavilkums, nebanku ārējo maksājumu statistika, MFI (izņemot centrālo banku) statistika, Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins un VK apkopotā informācija par valdības ārējo parādu.

1.3.4. Kārtējie pārvedumi

Kā kārtējos pārvedumus atspoguļo darījumus, kuros rezidents bez atlīdzības piešķir nerezidentam vai saņem no tā preces, pakalpojumus, finanšu aktīvus vai nefinanšu aktīvus, kas nav paredzēti ieguldījumiem. Kārtējos pārvedumus iedala valdības kārtējos pārvedumos un citu sektoru kārtējos pārvedumos. Valdības kārtējie pārvedumi ietver visus pārvedumus, kuru devējs vai saņēmējs ir valdība vai pašvaldība.

1.3.3.2 Investment Income

Investment income covers residents' income from holdings of foreign financial assets and payments on foreign financial liabilities. The increase or decrease in the value of capital arising from holdings of financial assets or financial liabilities is not regarded as investment income but is a part of assets or liabilities recorded in the i.i.p. as price changes.

Investment income consists of income from direct investment, portfolio investment and other investment. Direct investment income consists of income on equity (dividends and reinvested earnings) and income on debt (interest). Dividends are payments from the profit made by the issuer of equity securities to holders of securities.

Reinvested earnings are such part of company's profit or loss that is available to the direct investor in proportion to investor's holding in the enterprise and remains at the disposal of the direct investment enterprise.

Income on debt is interest payable to holders of debt securities or similar financial assets (loans, trade credits and deposits).

The time of recording the direct investment income depends on the type of income. Dividends are recorded at the time of their calculation, i.e. as of the date on which they become payable to investors. Reinvested earnings are recorded in the period in which they are earned. Income on debt (interest) is recorded on an accruals basis. Data on the direct investment income are mainly obtained from aggregated data on foreign investment, non-bank external payment statistics and MFI (excl. central bank) statistics compiled by the Bank of Latvia, as well as from aggregated data on investment in credit institutions' share capital compiled by the FCMC.

Similar to direct investment income, portfolio investment income is recorded in the balance of payments in the breakdown by investment instrument: income on equity (dividends) and income on debt securities (bonds and notes, and money market instruments). Data on portfolio investment income are obtained from aggregated data on foreign investment, non-bank external payment statistics and MFI (excl. central bank) statistics compiled by the Bank of Latvia, the Bank of Latvia's profit and loss statement, and statistics on general government foreign debt compiled by the Treasury.

Other investment income is income on investment other than direct investment and portfolio investment. Data on other investment income are obtained from aggregated data on foreign investment, statistics on non-bank external payments and MFI (excl. central bank) statistics compiled by the Bank of Latvia, the Bank of Latvia's profit and loss statement, and statistics on general government foreign debt compiled by the Treasury.

1.3.4 Current Transfers

Current transfers are transactions where a resident, without any compensation, provides a non-resident with or receives from non-resident goods, services, financial or non-financial assets not intended for investment. Current transfers fall into current transfers of the general government and current transfers of other sectors. Current transfers of the general government are those where either the donor or the recipient is the central government or local governments.

Kārtējo pārvedumu datu avoti ir VK sniegtā informācija par saņemtajiem ES fondu līdzekļiem un FM dati par reģistrēto ārvalstu un starptautisko organizāciju finansēto tehniskās palīdzības projektu finansējuma apjomu. ES fondu līdzekļus veido ES struktūrfondu un citu ES fondu līdzekļi. ES struktūrfondi ir Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonds (subsīdijas zemniekiem), Eiropas Sociālais fonds un Zivsaimniecības vadības finansēšanas instruments. Citos ES fondos ietilpst citu ES programmu un iniciatīvu ietvaros saņemtie līdzekļi un pirmspievienošanās fondu (PHARE, SAPARD) līdzekļi. Debetierakstos uzrāda Latvijas valdības iemaksas ES budžetā un starptautiskajās organizācijās. Iemaksās ES budžetā ietilpst tradicionālie pašu resursi (muitas nodevas, ievaduita lauksaimniecības precēm un cukura un izoglikozes nodokļi), pievienotās vērtības nodokļa pašu resursi un Lielbritānijas korekcija, kā arī nacionālā bruto ienākuma pašu resursi. Tradicionālie pašu resursi pilnā apjomā tiek uzrādīti kārtējos pārvedumos, bet, tā kā valstīm ES budžetā jāiemaksā 75% no faktiski iekasētā tradicionālo pašu resursu apjoma, 25% no kopsomas tiek uzrādīti citur neklasificēto valdības pakalpojumu kredītā kā no ES saņemtā kompensācija par tradicionālo pašu resursu iekasēšanu.

Datus par citu sektoru kārtējiem pārvedumiem sniedz Latvijas Bankas apkopotā nebanku ārējo maksājumu statistika (tiek ietverta arī informācija par privātpersonu visu veidu ārējiem maksājumiem, kas veikti, izmantojot banku pakalpojumus), CSP apkopoto starptautisko naudas pārvedumu kopsavilkums un CSP apkopotās ārējās tirdzniecības statistikas dati par humānās palīdzības apjomu, Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins, FKTK pārskats par pārāpdrošināšanas prēmijām un atlīdzībām un VSAA apkopotā informācija par rezidentu no ārvalstīm saņemtajām pensijām un nerezidentiem izmaksātajām pensijām.

1.4. Kapitāla un finanšu kots

1.4.1. Kapitāla kots

Kapitāla kontā iekļauti divi posteņi – "Kapitāla pārvedumi" un "Neproducētie nefinanšu aktīvi". Kapitāla pārvedumi ietver darījumus, kuros rezidents bez atlīdzības piešķir nerezidentam vai saņem no tā finanšu aktīvus vai nefinanšu aktīvus, kas paredzēti ieguldījumiem. Neproducētie nefinanšu aktīvi ietver darījumus, kas saistīti ar aktīviem, kurus lieto vai kuri nepieciešami preču ražošanā un pakalpojumu sniegšanā, bet paši netiek radīti (zemes pirkšana un pārdošana), un darījumus, kas saistīti ar nemateriāliem aktīviem (patenti, autortiesības, preču zīmes, franšīzes u.c.).

Kapitāla konta datu avoti ir VK sniegtā informācija par saņemtajiem ES fondu līdzekļiem un FM dati par reģistrēto ārvalstu un starptautisko organizāciju finansēto tehniskās palīdzības projektu finansējuma apjomu, kā arī Latvijas Bankas apkopotā nebanku ārējo maksājumu statistika. ES fondu līdzekļus veido ES struktūrfondu, Kohēzijas fonda un citu ES fondu līdzekļi. ES struktūrfondi ir Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonds un Zivsaimniecības vadības finansēšanas instruments. Citos ES fondos ietilpst citu ES programmu un iniciatīvu ietvaros saņemtie līdzekļi un pirmspievienošanās fondu (PHARE) līdzekļi.

Data on current transfers is based on information provided by the Treasury on the resources received from the EU funds and on the funding for technical assistance projects from registered foreign and international organisations obtained from the MF. Transfers from EU funds include those of the EU structural funds and other EU funds. EU structural funds are the European Agricultural Guidance and Guaranty Fund (subsidies to farmers), the European Social Fund and the Financial Instrument for Fisheries Guidance. Other EU funds comprise resources received under other EU programmes and initiatives and pre-accession funds (PHARE, SAPARD). Debit entries record payments of the Latvian government to the EU budget and international organisations. Payments to the EU budget comprise the traditional own resources (customs duties, import duties on agricultural products, tax on sugar and isoglucose), VAT own resource and the rebate of the United Kingdom, as well as own resources of the national gross income. The Member States have to pay to the EU budget 75% of the actually collected traditional own resources. Nevertheless, all collected amount is recorded under *Current transfers*, with 25% recorded under *Government services n.i.e.* (credit) as EU reimbursement for cost of collecting traditional own resources.

Data on other sectors' current transfers are derived from statistics on non-bank external payments compiled by the Bank of Latvia (including data on all types of payments made by private persons using banking services), aggregated data on international cash transfers and aggregated foreign trade data on the scope of humanitarian aid compiled by the CSB, the Bank of Latvia's profit and loss statement, reinsurance premiums and claims paid (FCMC) as well as information compiled by the SSIA on pensions paid to residents by foreign governments and pensions paid to non-residents.

1.4 Capital and Financial Account

1.4.1 Capital Account

The *Capital account* covers *Capital transfers* and *Non-produced non-financial assets*. Capital transfers are transactions where a resident, without any compensation, provides a non-resident with or receives from a non-resident financial or non-financial assets intended for investment. Non-produced non-financial assets cover transactions with assets, which are used or are necessary for use in the manufacture of goods and provision of services but which are not produced (e.g. acquisition and disposal of land), and transactions involving non-produced intangibles (patents, copyright, trade marks, franchise, etc).

Capital account data is based on information provided by the Treasury on resources received from the EU funds and the MF regarding the funding of technical assistance projects from registered foreign and international organisations as well as from statistics on non-bank external payments compiled by the Bank of Latvia. The resources of the EU funds are made up of EU structural funds, the Cohesion Fund, and other EU funds. EU structural funds are the European Regional Development Fund, the European Agricultural Guidance and Guaranty Fund, and the Financial Instrument for Fisheries Guidance. Other EU funds comprise resources received under other EU programmes and initiatives, and pre-accession funds (PHARE).

1.4.2. Finanšu konts

Finanšu kontā ietver darījumus ar finanšu aktīviem un finanšu pasīviem starp rezidentiem un nerezidentiem. Finanšu konta sniegtā informācija ļauj spriest par finanšu resursu pietiekamību tekošajā kontā uzrādīto darījumu finansēšanai.

Finanšu kontā ierakstus atspoguļo kā neto pārmaiņas, t.i., kā starpību starp kredīta un debeta grāmatojumiem (ar "+" zīmi tiek uzrādīta resursu ieplūde valstī, kas norāda uz aktīvu samazinājumu vai pasīvu palielināšanos, un ar "-" zīmi – resursu aizplūde no valsts, kas norāda uz aktīvu palielināšanos vai pasīvu samazināšanos). Finanšu konts ietver piecas lielas finanšu resursu grupas – tiešās investīcijas, portfeļieguldījumus, atvasinātos finanšu instrumentus, citus ieguldījumus un rezerves aktīvus.

1.4.2.1. Tiešās investīcijas

Tiešās investīcijas ir investīcijas, ko ārvalstu investors (tiešais investors) veic, lai iegūtu būtisku līdzdalību (īpašumtiesības, kas atbilst vismaz 10% no parastajām akcijām vai balsstiesībām) kādā Latvijas komercsabiedrībā (tiešo investīciju uzņēmums; "Tiešās investīcijas Latvijā") vai Latvijas investors kādā ārvalstu uzņēmumā ("Tiešās investīcijas ārvalstīs"). Tās ietver tiešās investīcijas pašu kapitāla, reinvestētās peļņas un cita kapitāla veidā. Tiešajām investīcijām raksturīgas ilgtermiņa attiecības starp tiešo investoru un tiešo investīciju uzņēmumu. Tiešais investors var būt gan fiziskā, gan juridiskā persona.

Pašu kapitāls ietver tiešo investīciju uzņēmumu akcijas (daļas) un citus kapitāla ieguldījumus. Šajā postenī uzrāda vēsturisko investīciju pirkšanu un jaunus ieguldījumus tiešo investīciju uzņēmumā. Reinvestētā peļņa ir uzņēmuma peļņas vai zaudējumu daļa, kas atbilstoši līdzdalības daļai pieder tiešajam investoram un paliek tiešo investīciju uzņēmuma rīcībā. Cits kapitāls ietver tirdzniecības kredītus, aizņēmumus un aizdevumus, kas veikti starp tiešajiem investoriem un tiešo investīciju uzņēmumiem, tiešo investoru un tiešo investīciju uzņēmumu emitēto parāda vērtspapīru savstarpēju pirkšanu un pārdošanu un citus aktīvus un saistības starp tiešo investoru un tiešo investīciju uzņēmumu. Tiešo investīciju uzņēmuma līdzdalību tiešā investora uzņēmumā mazāk nekā 10% apjomā arī atspoguļo kā tiešo investīciju kapitālu.

Informāciju par tiešajām investīcijām sniedz Latvijas Bankas apkopotā pārskatu par ārējiem ieguldījumiem kopsavilkums, MFI (izņemot centrālo banku) statistika un FKTK sniegtais pārskats par investīcijām kredītiestāžu pamatkapitālā. Tiek izmantoti arī Latvijas Bankas apkopotie nebanku ārējo maksājumu statistikas dati.

Latvijā veiktās ārvalstu tiešās investīcijas pašu kapitālā tiek atspoguļotas pēc iespējas tuvāk tirgus cenām. Atšķirīgi tiek novērtētas ieguldījumu vērtības biržā nekotētos un biržā kotētos uzņēmumos. Ieguldījumu vērtības biržā nekotētos uzņēmumos iegūst, izmantojot ECB rekomendēto pašu kapitāla metodi (pašu kapitāls bilances vērtībā). Pašu kapitāls (PK) ietver šādus posteņus: akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls), akciju emisijas uzcelojums, ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezerve, rezerves, iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa un pārskata gada nesadalītā peļņa. PK vērtību

1.4.2 Financial Account

Financial account shows transactions with financial assets and financial liabilities between residents and non-residents. Data of the financial account provides information about the adequacy of financial resources available for financing the transactions recorded in the current account.

All entries in the financial account reflect net changes, i.e. a difference between credit and debit entries (inflow of funds is shown with a positive sign (+) indicating either a decrease in assets or an increase in liabilities, whereas outflow of funds is shown with a negative sign (–) indicating either an increase in assets or a decrease in liabilities). The financial account includes five large groups of financial resources: *Direct investment*, *Portfolio investment*, *Financial derivatives*, *Other investment* and *Reserve assets*.

1.4.2.1 Direct Investment

Direct investment is investment by a foreign investor (direct investor) made to acquire a lasting interest (corresponding to at least a 10% ownership of ordinary shares or voting rights) in a commercial company of Latvia (direct investment enterprise; *Direct investment in Latvia*) or by a Latvian investor in a foreign enterprise (*Direct investment abroad*). The components of direct investment are equity capital, reinvested earnings and other capital. Direct investment implies long-term relationship between a direct investor and direct investment enterprise. Direct investor can be either a natural or legal person.

Equity capital comprises shares (units) of direct investment enterprises and other capital investments. The acquisition of the historic investment and new investments in a direct investment enterprise are included. Reinvested earnings are a part of an enterprise's profit or loss that belongs to the direct investor in proportion to its holding and remains at the disposal of the direct investment enterprise. Other capital comprises trade credits, borrowing and lending transactions conducted between direct investors and direct investment enterprises, reciprocal acquisition and disposal of debt securities issued by direct investors and direct investment enterprises, as well as other assets and liabilities between a direct investor and a direct investment enterprise. Holdings of less than 10% of the direct investment enterprise in the enterprise of the direct investor are also reported as direct investment capital.

Information on direct investment is derived from aggregated data on foreign investment and MFI (excl. central bank) statistics compiled by the Bank of Latvia, aggregated data on investment in credit institutions' share capital compiled by the FCMC. Non-bank external payment statistics compiled by the Bank of Latvia are also used.

To the extent possible, foreign direct investment in equity capital in Latvia is recorded at market value. The market value of investment in unlisted and listed companies is valued differently. Market values of investment in unlisted companies are obtained by using the equity capital approach (own funds at book value) recommended by the ECB. Equity capital (EC) comprises the following items: shares and equity holdings (share capital), share premium, revaluation reserve of long-term investment, reserves, undistributed profit of previous years, and undistributed profit of the reporting year. The

kā starpību starp aktīviem un saistībām par katru informācijas sniedzēju gūst no Latvijas Bankas apkopotajiem pārskatiem par ārējiem ieguldījumiem un MFI (izņemot centrālo banku) statistikas datiem. Vienas akcijas (daļas) vērtība tiek noteikta pēc kopējās PK bilances vērtības. PK pārmaiņas pārskata periodā katra ārvalstu investora līmenī tiek sadalītas darījuma pārmaiņās (D), vēsturisko investīciju cenu pārmaiņās (P) un citās pārmaiņās (C):

$$\Delta PK = D + P + C, \text{ kur}$$

$$D = D_n \cdot P_b \quad P = K_s \cdot (P_b - P_s) \quad C = C_n \cdot P_b$$

kur:

D_n – ārvalstu investoram piederošā akciju (daļu) skaita pārmaiņas pamatkapitālā darījuma rezultātā;

C_n – ārvalstu investoram piederošo akciju (daļu) skaita pārmaiņas pamatkapitālā citu pārmaiņu rezultātā;

K_s – ārvalstu investoram piederošais akciju (daļu) skaits pamatkapitālā pārskata perioda sākumā;

P_b un P_s – vienas akcijas (daļas) cena (PK/kopējais pamatkapitāls) attiecīgi pārskata perioda beigās un sākumā.

Ieguldījumu vērtības biržā kotētos uzņēmumos iegūst līdzīgi, vienīgi vienas akcijas cena pārskata perioda beigās un sākumā tiek iegūta, izmantojot RFB datus.

Maksājumu bilancē tiek atspoguļotas tikai darījumu pārmaiņas (D), savukārt starptautisko investīciju bilancē ietver visu veidu pārmaiņu rezultātā (D, P un C) radītās pārmaiņas ieguldījumu atlikumos.

1.4.2.2. Portfeļieguldījumi

Portfeļieguldījumi ir ieguldījumi, kurus Latvijas rezidenti veic citu valstu rezidentu emitētajos vērtspapīros ("Aktīvi") un citu valstu rezidenti – Latvijas rezidentu emitētajos vērtspapīros ("Pasīvi"). Portfeļieguldījumu darījumā ieguldītāja mērķis ir ieguldījuma vērtības pieaugums vai iespēja saņemt dividendes vai procentu ienākumus no ieguldītajiem resursiem, nevis tieši ietekmēt komercsabiedrības pārvaldes institūcijas. Portfeļieguldījumu darījumi ietver gan īstermiņa, gan ilgtermiņa finanšu instrumentus. Portfeļieguldījumu raksturīga iezīme ir finanšu instrumentu brīva tirgošana vērtspapīru tirgū. Maksājumu bilancē portfeļieguldījumus klasificē pēc finanšu instrumenta veida: kapitāla vērtspapīri un parāda vērtspapīri (obligācijas un parādzīmes un naudas tirgus instrumenti).

Portfeļieguldījumi kapitāla vērtspapīros (gan no jauna emitētās, gan otrreizējā tirgū apgrozībā esošās akcijas) ietver akciju (daļu) pirkšanu un pārdošanu, ja tās apstiprina nerezidenta līdzdalību rezidenta uzņēmuma vai rezidenta līdzdalību nerezidenta uzņēmuma pamatkapitālā mazāk nekā 10% apjomā. Iznēmums ir gadījumi, kad līdzdalība, kas mazāka par 10%, tiek iegūta tiešā investora uzņēmumā (atspoguļo pie tiešajām investīcijām). Lai Latvijā veikto portfeļieguldījumu kapitāla vērtspapīru dati (pasīvi) tiktu atspoguļoti pēc iespējas tuvāk tirgus cenām, par biržā kotētajiem uzņēmumiem tiek izmantoti RFB dati, bet par biržā nekotētajiem uzņēmumiem – dati, kas iegūti, izmantojot ECB rekomendēto pašu kapitāla metodi (pašu kapitāls bilances vērtībā) atbilstoši 1.4.2.1. punktā aprakstītajai metodoloģijai.

value of EC is obtained as a difference between assets and liabilities for each provider of information from the Bank of Latvia's aggregated data on foreign investment and MFI (excl. central bank) statistics. The value of one share (unit) is obtained from the total EC book value. EC changes in the reporting period with regard to each foreign investor are recorded in the breakdown by change arising from transaction (D), price changes for historic investment (P) and other changes (C):

$$\Delta PK = D + P + C, \text{ where}$$

$$D = D_n \cdot P_b \quad P = K_s \cdot (P_b - P_s) \quad C = C_n \cdot P_b$$

where

D_n is changes in the number of shares (units) owned by a foreign investor in the share capital arising from a transaction;

C_n is changes in the number of shares (units) owned by a foreign investor in the share capital arising from other changes;

K_s is the number of shares (units) owned by a foreign investor in the share capital at the beginning of the reporting period;

P_b and P_s are share (unit) prices (EC/total share capital) at the end and the beginning of the reporting period, respectively.

Market values of investment in listed companies are obtained in a similar way, with an exception that the price of one share at the end and beginning of the reporting period is obtained using RSE data.

Only changes arising from transactions (D) are recorded in the balance of payments, whereas the international investment position records all changes in investment positions resulting from all kinds of changes (D, P and C).

1.4.2.2 Portfolio Investment

Portfolio investment covers acquisitions by Latvia's residents of securities issued by non-residents (*Assets*), and acquisitions by non-residents of the securities issued by Latvia's residents (*Liabilities*). Portfolio investment is made with the purpose of increasing the investment value or earning dividends or interest, without directly influencing the management of the company. Portfolio investment includes the short-term and long-term financial instruments. Financial instruments included under portfolio investment are freely tradable. In the balance of payments, portfolio investment is classified into *Equity securities* and *Debt securities* (bonds and notes, money market instruments).

Portfolio investment in equity securities (new share issues and shares traded in the secondary market) covers acquisition and disposal of shares (units) if they represent a holding of less than 10% of a non-resident's ownership in the capital of a resident's enterprise or of a resident's holding in the capital of a non-resident's enterprise. A holding of less than 10% in the capital of a direct investor's enterprise (recorded under direct investment) shall be an exception. To record the data on portfolio investment in equity securities in Latvia (liabilities) at the market value to the extent possible, information on listed enterprises provided by the RSE is used, whereas data for unlisted enterprises are derived by applying the equity capital approach (own funds at book value) recommended by the ECB consistently with methodology in section 1.4.2.1.

Portfolio investment in bonds and notes includes transactions

Portfeļieguldījumi obligācijās un parādzīmēs ietver darījumus, kuru rezultātā nerezidenti, kas nav tiešie investori vai tiešo investīciju uzņēmumi, pērk un pārdod to valdījumā esošos parāda vērtspapīrus, kuru emisijas brīdī noteiktais dzēšanas termiņš pārsniedz vienu gadu. Kā portfeļieguldījumus atspoguļo arī šo parāda vērtspapīru dzēšanu.

Naudas tirgus instrumentu emisijas brīdī noteiktais dzēšanas termiņš ir līdz 1 gadam (ieskaitot).

Katru portfeļieguldījumu veidu atspoguļo sektoru dalījumā (centrālā banka, valdība, MFI (izņemot centrālo banku) un citi sektori).

Centrālās bankas portfeļieguldījumu datu avots ir Latvijas Bankas bilance. Informāciju par valdības un MFI (izņemot centrālo banku) sektora portfeļieguldījumiem sniedz Latvijas Bankas apkopotā MFI (izņemot centrālo banku) statistika, FKTK sagatavotais pārskats par investīcijām kredītiestāžu pamatkapitālā un VK apkopotie valdības ārējā parāda dati. Informāciju par citu sektoru portfeļieguldījumiem gūst no Latvijas Bankas apkopotā pārskatu par ārējiem ieguldījumiem kopsavilkuma. Tiek izmantoti arī Latvijas Bankas apkopotie nebanku ārējo maksājumu statistikas dati.

1.4.2.3. Atvasinātie finanšu instrumenti

Atvasinātie finanšu instrumenti ietver darījumus ar biržā tirgotajiem nākotnes līgumiem (*futures*), biržā netirgotajiem nākotnes līgumiem (*forwards*) un iespējas līgumiem (*options*), kuri noslēgti starp rezidentu un nerezidentu, un citiem līgumiem, kuri noslēgti uz kāda reāla vai nosacīta aktīva pamata un kuru vērtība atkarīga no procentu likmju, valūtas kursu, akciju cenu, akciju indeksu, preču cenu un citu līdzīgu faktoru pārmaiņām periodā no līguma noslēgšanas datuma līdz līguma izpildes datumam. Ieguldījumus atvasinātajos finanšu instrumentos maksājumu bilancē atspoguļo sektoru dalījumā (centrālā banka, valdība, MFI (izņemot centrālo banku) un citi sektori).

Informāciju par ieguldījumiem atvasinātajos finanšu instrumentos gūst no Latvijas Bankas bilances, MFI (izņemot centrālo banku) statistikas, FKTK apkopotā pārskatu par vērtspapīru darījumiem kopsavilkuma un Latvijas Bankas apkopotās nebanku ārējo maksājumu statistikas datiem.

1.4.2.4. Citi ieguldījumi

Citi ieguldījumi ir visi finanšu darījumi, kurus neietver tiešajās investīcijās, portfeļieguldījumos, atvasinātajos finanšu instrumentos un rezerves aktīvos. Citus ieguldījumus atspoguļo ieguldījuma veidu (tirdzniecības kredīti, aizdevumi, aizņēmumi, nauda un noguldījumi, citi aktīvi un citi pasīvi) un sektoru (centrālā banka, valdība, MFI (izņemot centrālo banku) un citi sektori) dalījumā.

Tirdzniecības kredīti ir darījumi, kuru rezultātā preču pārdevējs vai pakalpojumu sniedzējs piegādā preces vai sniedz pakalpojumus avansā (ar pēsamaksu) vai preču pircējs vai pakalpojumu saņēmējs veic avansa maksājumus (priekšmaksu).

Aizdevumi ir darījumi, kuru rezultātā kreditors, vienojoties ar debitoru, nodod tam finanšu aktīvus, un, ja pretī tiek saņemts parādu apstiprināošs dokuments, to nevar pārdot vai nodot tālāk.

Nauda un noguldījumi ietver rezidentu veikto noguldījumu palielinājumu un samazinājumu ārvalstu kredītiestādēs, ārvalstu va-

where non-residents other than direct investors or direct investment enterprises acquire and dispose of their holdings of debt securities with original maturity of over one year. The redemption of such debt securities is also reflected under portfolio investment.

Money market instruments have original maturity of up to one year (inclusive).

Each category of portfolio investment is recorded in the breakdown by institutional sector (central bank, general government, MFIs (excl. central bank) and other sectors).

Portfolio investment data of the central bank are derived from the Bank of Latvia's balance sheet. Data on portfolio investment in the general government and MFI sectors (excl. central bank) are obtained from aggregated MFI (excl. central bank) statistics compiled by the Bank of Latvia, aggregated data on investment in credit institutions' share capital compiled by the FCMC, and statistics on the government foreign debt compiled by the Treasury. Information regarding portfolio investment in other sectors is derived from the Bank of Latvia's aggregated data on foreign investment. Likewise, statistics on non-bank external payments compiled by the Bank of Latvia are used.

1.4.2.3 Financial Derivatives

Financial derivatives covers futures, forward foreign exchange contracts and options with a resident and non-resident as contracting parties, and other contracts that are concluded on the basis of a real or notional asset and whose value depends on changes in interest rates, exchange rates, share prices, stock indices, goods prices and other similar factors in the period between the contract conclusion and expiration date. In the balance of payments, investment in financial derivatives is recorded in the breakdown by sector (central bank, general government, MFIs (excl. central bank), and other sectors).

Data on investment in financial derivatives are derived from the Bank of Latvia's balance sheet, MFI (excl. central bank) statistics, aggregated data on transactions with securities compiled by the FCMC, and statistics on non-bank external payments compiled by the Bank of Latvia.

1.4.2.4 Other Investment

Other investment covers all financial transactions that are not included under *Direct investment*, *Portfolio investment*, *Financial derivatives* and *Reserve assets*. Other investment is broken down by investment type (trade credits, loans, currency and deposits, other assets, and other liabilities) and institutional sector (central bank, general government, MFIs (excl. central bank), and other sectors).

Trade credits are transactions where the supplier of goods or provider of services procures goods or renders services in advance (direct extension of credit) or where the buyer of goods or services makes an advance payment (prepayment).

Loans are transactions, where the creditor, upon an agreement with the debtor, transfers financial assets to the debtor; if the creditor receives a document confirming the debt, it cannot be sold or transferred to a third party.

lūtas pārmaiņas kasē un nerezidentu veikto noguldījumu palielinājumu un samazinājumu Latvijas MFI (izņemot centrālo banku).

Citi aktīvi un citi pasīvi ietver jebkurus citus darījumus, kas nav kvalificējami kā tirdzniecības kredīti, aizdevumi, aizņēmumi un nauda un noguldījumi. Šeit tiek iekļautas arī Latvijas iemaksas starptautisko organizāciju kapitālā.

Informācijas par citiem ieguldījumiem avots ir Latvijas Bankas apkopoto pārskatu par ārējiem ieguldījumiem kopsavilkums un MFI (izņemot centrālo banku) statistika. Informāciju par centrālās bankas citiem ieguldījumiem sniedz Latvijas Bankas bilance, bet informāciju par valdības sektora citiem ieguldījumiem gūst no VK apkopotās informācijas par valdības ārējo parādu un valdības kontu atlikumiem ārvalstīs.

1.4.2.5. Rezerves aktīvi

Maksājumu bilances rezerves aktīvus veido monetārais zelts, Speciālās aizņēmuma tiesības (XDR), rezerves pozīcija SVF, aktīvi ārvalstu valūtās (nauda, noguldījumi un vērtspapīri) un citas prasības.

Finanšu aktīvus, kuri ir centrālās bankas rīcībā un kurus nevar kvalificēt kā rezerves aktīvus, pieskaita portfeļieguldījumiem vai citiem ieguldījumiem.

Informāciju par rezerves aktīviem gūst no Latvijas Bankas bilances.

1.5. Novirze

Maksājumu bilance tiek sagatavota, izmantojot dažādus datu avotus, ko apkopo ne tikai Latvijas Banka, bet arī citas institūcijas, tāpēc parasti maksājumu bilancē rodas uzskaites kļūda, ko sauc par novirzi. Novirzes apjomam ilgākā laika periodā vajadzētu izlīdzināties – vienā periodā novirze var būt pozitīva, citā – negatīva, bet svarīgi, lai viena tendence neturpinātos ilgi. "+" zīme norāda uz tekošā konta finansējuma iztrūkumu, bet "-" zīme – uz finansējuma pārpalikumu.

2. LATVIJAS STARPTAUTISKO INVESTĪCIJU BILANCE

Starptautisko investīciju bilance ir statistikas pārskats, kas atspoguļo Latvijas finanšu prasību ("Aktīvi") un finanšu saistību ("Pasīvi") pret pārējām valstīm atlikumu vērtību un sastāvu noteiktā datumā, kā arī šo atlikumu vērtības pārmaiņu iemeslus attiecīgajā laika periodā. Atlikumu vērtības pārmaiņas var notikt neto darījumu rezultātā (maksājumu bilances dati), valūtas kursu svārstību dēļ, cenu pārmaiņu rezultātā vai citu pārmaiņu (galvenokārt dažādu veidu pārklasifikācijas informācijas sniedzēja uzskaites sistēmā, kā arī parāda kapitalizācijas u.c. darbību) dēļ. Starptautisko investīciju bilancē investīcijas iedala aktīvos un pasīvos. Gan aktīvi, gan pasīvi ietver tiešās investīcijas, portfeļieguldījumus, atvasinātos finanšu instrumentus un citus ieguldījumus, bet aktīvi – arī rezerves aktīvus. Starptautisko investīciju bilances datu avoti ir tādi paši kā maksājumu bilances finanšu kontam.

Currency and deposits covers an increase or decrease in deposits made by residents with non-resident (foreign) credit institutions, changes in foreign currency in vault, and an increase or decrease in non-residents' deposits with Latvia's MFIs (excl. central bank).

Other assets and *Other liabilities* include any other transactions that cannot be classified as trade credits, loans, and currency and deposits. Latvia's payments to the capital of international organisations are also recorded under this item.

Data on other investment are derived from aggregated data on foreign investment and MFI (excl. central bank) statistics compiled by the Bank of Latvia. Data on other investment of the Bank of Latvia is based on the Bank of Latvia's balance sheet, whereas data on other investment of the government sector are derived from information on the government external debt and the balance of government accounts abroad provided by the Treasury.

1.4.2.5 Reserve Assets

In the balance of payments, reserve assets are made up of monetary gold, Special Drawing Rights (XDR), reserve position in the IMF, foreign exchange (currency, deposits and securities), and other claims.

Financial assets that are at the disposal of the central bank and cannot be classified as reserve assets are recorded under *Portfolio investment* or *Other investment*.

Data on reserve assets are derived from the Bank of Latvia's balance sheet.

1.5 Errors and Omissions

As the balance of payments' accounts are prepared using various data sources compiled not only by the Bank of Latvia but also other institutions, discrepancies in entries, known as errors and omissions, may occur. Over a longer horizon, with the deviation being positive at one time and negative at another, errors and omission should level out; yet it is important for either tendency not to persist too long. A positive sign (+) indicates a deficit of the current account financing, whereas a negative sign (–) points to surplus financing.

2 LATVIA'S INTERNATIONAL INVESTMENT POSITION

International investment position is a statistical statement reflecting the value and composition of Latvia's financial claims (*Assets*) on and financial obligations (*Liabilities*) to the rest of the world, respectively, at a specified date. Changes in the residual values may occur as a result of net flows (balance of payments data), exchange rate changes, price changes, and other adjustments (mainly due to various reclassifications in the system of information provider, debt capitalisation, etc). Investment under international investment position is classified into assets and liabilities. Both assets and liabilities include direct investment, portfolio investment, financial derivatives, and other investment, with reserve assets also included under *Assets*. Sources for the international investment position are the same as for the financial account of the balance of payments.

3. LATVIJAS ĀRĒJAIS PARĀDS

Pārskatu par Latvijas ārējo parādu Latvijas Banka sniedz saskaņā ar Starptautiskā Valūtas fonda "Ārējā parāda statistika: Sagatavotāju un lietotāju rokasgrāmata" prasībām un izmantojot starptautisko investīciju bilances datus.

Ārējā parāda (bruto) dati sniegti sektoru (valdība, centrālā banka, MFI (izņemot centrālo banku) un citi sektori), ieguldījuma veidu un termiņu dalījumā. Tie atspoguļo Latvijas parādu radošās saistības pret pārējām valstīm.

Ārējie aktīvi atspoguļo Latvijas finanšu prasību atbilstošās pozīcijas (netiek ietverti posteņa "Rezerves aktīvi" apakšposteņi "Monetārais zelts" un "Speciālās aizņēmuma tiesības").

Ārējais parāds (neto) tiek aprēķināts kā bruto ārējais parāds mīnus ārējie aktīvi.

4. LATA EFEKTĪVIE KURSI

Lata efektīvie kursi ir lata vidējie svērtie kursi attiecībā pret Latvijas galveno tirdzniecības partnervalstu valūtām. Tos izmanto Latvijas ārējās konkurētspējas noteikšanai un izsaka kā lata NEK un REK indeksus.

Lata NEK indekss tiek aprēķināts kā vidējais ģeometriskais (svērtais) lata kursa (Latvijas galveno tirdzniecības partnervalstu valūtās) indekss:

$$NEK = \prod_{i=1}^n \left(\frac{1}{e_i} \right)^{w_i},$$

kur:

n – 13 (galveno tirdzniecības partnervalstu skaits);

e_i – i valsts attiecīgā perioda vidējā valūtas kursa (latos) indekss (bāzes periods – 1995. gada decembris);

w_i – i valsts īpatsvars Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījumā ar 13 galvenajām tirdzniecības partnervalstīm.

Lata REK indeksu aprēķina, NEK indeksu koriģējot ar vidējo ģeometrisko (svērtu) cenu un izmaksu indeksu Latvijā un galvenajās tirdzniecības partnervalstīs attiecību:

$$REK = NEK \cdot \prod_{i=1}^n \left(\frac{P_{LV}}{P_i} \right)^{w_i},$$

kur:

n – 13 (galveno tirdzniecības partnervalstu skaits);

P_{LV} – cenu un izmaksu indekss Latvijā (bāzes periods – 1995. gada decembris);

P_i – cenu un izmaksu indekss i valstī (bāzes periods – 1995. gada decembris);

w_i – i valsts īpatsvars Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījumā ar 13 galvenajām tirdzniecības partnervalstīm.

Latvijas galveno tirdzniecības partnervalstu īpatsvars aprēķināts, lietojot CSP apkopotos ārējās tirdzniecības statistikas 2000.–2002. gada datus, un atspoguļo katras partnervalsts daļu Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījumā (preču imports plus preču eksports ar 13 galvenajām tirdzniecības partnervalstīm). Latvijas 13 galveno tirdzniecības partnervalstu (ASV, Dānija, Francija, Igaunija, Itālija, Krievija, Lielbritānija, Lietuva, Nīderlande, Po-

3 LATVIA'S EXTERNAL DEBT

The Bank of Latvia reports information on Latvia's external debt in accordance with the IMF manual *External Debt Statistics: Guide for Compilers and Users* on the basis of international investment position data.

External debt data (gross) are disseminated in the breakdown by sector (general government, central bank, MFIs (excl. central bank) and other sectors), investment instrument and maturity. They present debt-related liabilities of Latvia to other countries.

External assets reflect the corresponding items of Latvia's net financial claims (sub-items *Monetary gold* and *Special Drawing Rights* of the item *Reserve assets* are not included).

The net external debt position is equal to gross external debt less external assets in debt instruments.

4 EFFECTIVE EXCHANGE RATES OF THE LATS

Effective exchange rates of the lats are the average weighted rates of the lats against the currencies of Latvia's major trade partners. They are used to measure Latvia's competitiveness on foreign markets and are expressed as NEER and REER indices of the lats.

The NEER index of the lats is calculated as the geometric mean (weighted) index of the lats (in currencies of Latvia's major trade partners):

$$NEER = \prod_{i=1}^n \left(\frac{1}{e_i} \right)^{w_i}$$

where

n is 13 (the number of major trade partners);

e_i is the average exchange rate (in lats) index of country i in the respective period (December 1995 as the basis period);

w_i is the share of country i in Latvia's foreign trade turnover with 13 major trade partners.

The REER index of the lats is calculated by adjusting the NEER index with the ratio of the average geometric (weighted) price and cost index in Latvia and its major trade partners:

$$REEK = NEER \cdot \prod_{i=1}^n \left(\frac{P_{LV}}{P_i} \right)^{w_i}$$

where

n is 13 (the number of major trade partners);

P_{LV} is the price and cost index in Latvia (December 1995 as the basis period);

P_i is the price and cost index in country i (December 1995 as the basis period);

w_i – is the share of country i in Latvia's foreign trade turnover with 13 major trade partners.

The share of major trade partners in Latvia's foreign trade turnover is calculated on the basis of aggregated foreign trade data compiled by the CSB for 2000–2002 and represents the share of each trade partner in the foreign trade turnover of Latvia (goods imports plus goods exports with 13 major trade partners). The aggregated share of Latvia's 13 major trade partners (Denmark,

lija, Somija, Vācija un Zviedrija) daļa aptver 82% no kopējā Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījuma minētajā periodā.

REK indeksu aprēķiniem Latvijā kā cenu un izmaksu indeksus izmanto patēriņa cenu indeksus (dati tiek iegūti no attiecīgo valstu oficiālo statistikas iestāžu publikācijām) un ražotāju cenu indeksus (dati tiek iegūti no ECB datubāzes, kas veidota speciāli REK indeksu aprēķināšanai).

Ārvalstu valūtu perioda vidējo kursu indeksi tiek aprēķināti, lietojot Latvijas Bankas noteiktos valūtu kursus.

Analītiskos nolūkos tiek aprēķināti gan kopējie NEK un REK indeksi, gan arī indeksi pret divām galveno tirdzniecības partnervalstu valūtu grupām – pret attīstīto valstu (ASV, Dānija, Francija, Itālija, Lielbritānija, Nīderlande, Somija, Vācija un Zviedrija) valūtu grupu un pret Igaunijas, Krievijas, Lietuvas un Polijas valūtu grupu.

Gan NEK, gan REK indeksa samazinājums liecina par Latvijas eksportētāju konkurētspējas uzlabošanos galvenajās tirdzniecības partnervalstīs, turpretī to pieaugums – par konkurētspējas pasliktināšanos galvenajās tirdzniecības partnervalstīs. NEK indekss ļauj izvērtēt konkurētspējas pārmaiņas atkarībā no valūtas kursu svārstībām tirgū, savukārt REK indekss papildus ietver cenu un izmaksu pārmaiņu salīdzinājumu iekšzemē un galvenajās tirdzniecības partnervalstīs.

Estonia, Finland, France, Germany, Italy, Lithuania, the Netherlands, Poland, Russia, Sweden, the United Kingdom and the US) accounts for 82% of the total foreign trade turnover of Latvia for the given period.

For REER index calculations in Latvia, consumer price indices (with data obtained from publications of official statistical institutions) and producer price indices (with data obtained from the ECB database created specially for REER index calculation) are used as price and cost indices.

Period averages of foreign exchange rate indices are calculated using foreign exchange rates set by the Bank of Latvia.

For analytical purposes, aggregated NEER and REER indices as well as indices of the two currency groups of major trade partners – industrial countries (Denmark, Finland, France, Germany, Italy, the Netherlands, Sweden, the United Kingdom and the US) and Estonia, Lithuania, Poland and Russia – are calculated.

A decline in both the NEER and REER indices point to improved competitiveness of Latvian exporters in the markets of major trade partners, whereas the increase in them is a sign of deteriorating competitiveness. The NEER index allows assessing the changes in competitiveness depending on exchange rate changes, whereas the REER index additionally includes the comparison of domestic price and cost changes with those of the major trade partners.

SAĪSINĀJUMI UN APZĪMĒJUMI

ASV	Amerikas Savienotās Valstis
ĀM	Latvijas Republikas Ārlietu ministrija
BOPSY	Maksājumu bilances statistikas gadagrāmata
CIF	preces vērtība, ietverot transporta un apdrošināšanas izmaksas līdz importētājvalsts robežai
CSP	Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde
ECB	Eiropas Centrālā banka
EKS 95	Eiropas Kontu sistēma 1995
ES	Eiropas Savienība
ES10	valstis, kas pievienojās ES 2004. gada 1. maijā
ES12	valstis, kas pievienojās ES 2004. gada 1. maijā un 2007. gada 1. janvārī
ES15	valstis, kas ietilpa ES pirms 2004. gada 1. maija
ES27	Eiropas Savienības 27 valstis (vēsturiskie dati aprēķināti atbilstoši pašreizējam ES sastāvam)
<i>Extrastat</i>	ES valstu un ārpus ES esošo valstu savstarpējās preču tirdzniecības statistisko datu vākšanas un apkopošanas sistēma
FKTK	Finanšu un kapitāla tirgus komisija
FM	Latvijas Republikas Finanšu ministrija
FOB	preces vērtība, ietverot transporta un apdrošināšanas izmaksas līdz eksportētājvalsts robežai
IKP	iekšzemes kopprodukts
<i>Intrastat</i>	Kopienas iekšējās tirdzniecības statistikas sistēma
MFI	monetrārās finanšu iestādes (centrālā banka, kredīt-iestādes, krājaizdevu sabiedrības un naudas tirgus fondi)
NACE	Eiropas Kopienas Ekonomiskās darbības statistiskā klasifikācija
NEK	nominālais efektīvais kurss
NVS	Neatkarīgo Valstu Savienība
REK	reālais efektīvais kurss
RFB	Rīgas Fondu birža (kopš 2009. gada 12. janvāra – NASDAQ OMX Riga)
SDIS	Starptautiskais Datu izplatīšanas standarts
SIB	Latvijas starptautisko investīciju bilance
SVF	Starptautiskais Valūtas fonds
VAS	valsts akciju sabiedrība
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VK	Valsts kase
VSAA	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
x	rādītājus nav iespējams aprēķināt.
0	attiecīgajā periodā nav darījumu vai nav atlikumu vai noapaļošanas rezultāts ir nulle.

ABBREVIATIONS AND SYMBOLS

BOPSY	Balance of Payments Statistics Yearbook
CIF	cost, insurance and freight at the importer's border
CIS	Commonwealth of Independent States
CSB	Central Statistical Bureau of Latvia
ECB	European Central Bank
ESA 95	European System of Accounts 1995
EU	European Union
EU10	countries which joined the EU on 1 May, 2004
ES12	countries which joined the EU on 1 May, 2004 and on 1 January, 2007
EU15	EU countries before May 1, 2004
EU27	27 countries of the EU (historical data are calculated consistently with the current EU membership)
<i>Extrastat</i>	System for the collection and compilation of statistics relating trade in goods between Member States and non-EU countries
FCMC	Financial and Capital Market Commission
FOB	free on board at the exporter's border
GDP	Gross Domestic Product
i.i.p.	international investment position
IMF	International Monetary Fund
<i>Intrastat</i>	Intra-Community Trade Statistical System
MF	Ministry of Finance of the Republic of Latvia
MFA	Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Latvia
MFI	monetary financial institutions (the central bank, credit institutions, credit unions and money market funds)
NACE	Statistical classification of economic activities in the European Community
NEER	nominal effective exchange rate
REER	real effective exchange rate
RSE	Riga Stock Exchange (NASDAQ OMX Riga as of 12 January 2009)
SDDS	Special Data Dissemination Standard
SJSC	state joint stock company
SRS	State Revenue Service
SSIA	State Social Insurance Agency
US	United States
x	no computations of indicators possible.
0	no transactions or positions in the respective period or the result of rounding is zero.